

Nr 582.

Av herr **Fagerholm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 261, angående anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna m. m.

I proposition, nr 261, angående anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna m. m. har bland annat föreslagits (s. 45), att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle erhålla bemyndigande att till vägmästare, som är hänvisad att för expeditionsändamål taga i anspråk del av sin privatbostad, utbetala viss gottgörelse härför. Beträffande grunderna för denna ersättning har departementschefen anfört: »Sådan gottgörelse torde få utgå retroaktivt för gången tid. Såsom lönenämnden framhållit, torde emellertid för ersättningen visst maximibelopp böra fastställas. Den av lönenämnden föreslagna maximigränsen, 240 kronor, synes mig lämplig. Därest i undantagsfall högre belopp skulle anses böra ifrågakomma, torde ärendet böra hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning.»

Genom vägförstatligandet har den tidigare i vissa fall förekommande förmånen av fri bostad borttagits. I anslutning härtill är det givetvis nödvändigt att även frågan om kontorsersättningen löses efter skäligen grunder. Då vägförvaltningarna med stöd av gällande avlösningsreglemente i förekommande fall påfört vägmästarna hyror eller justerat förut utgående hyror till nivå med fria marknaden, fordrar billigheten, att vägmästarna tillerkännas efter samma grunder beräknad ersättning i de fall de tillhandahålla eller under år 1944 tillhandahållit kontorsutrymme i bostaden.

Att, såsom sker i propositionen, jämställa ersättningen härför med en löneförmån förefaller därför obilligt. Det kunde sägas vara en förmån för vägmästaren att få fullgöra sitt numera mycket omfattande kontorsarbete i omedelbar anslutning till sin bostad. I den mån han uttrycker särskild önskan härom eller i vart fall lämnar sitt medgivande till anordningen i fråga, synes det skäligt att godtaga den av lönenämnden föreslagna ersättningsramen. Förhållandena äro emellertid i verkligheten sådana, att särskilda kontorslokaler i vissa fall stå till förfogande — vanligen belägna inom vägdistriktets garagebyggnader — vadan alltså vägmästarna nödgas hysa kontor i bostaden endast i de fall lokalfrågan ännu icke på ett tillfredsställande sätt kunnat lösas. Ytterligare må anföras, att omständigheterna på sina håll varit sådana att kontor av en eller annan orsak icke kunnat anordnas i vägmästarens bostad, i vilket fall vägförvaltningen varit hänvisad att hyra kontorslokal inom orten. Som exempel

kan nämnas, att vägförvaltningen i Västerbottens län hyr ett kontorsrum i Vindelns kommunalhus till ett pris av 800 kronor per år, vari ingår värme och städning men ej lyse. I Skellefteå hyr samma vägförvaltning ett kontorsrum för kronor 47:50 per månad, vartill kommer kostnad för städning med cirka 10 kronor och för lyse med cirka 2:50 kronor, allt per månad, vilket ger en sammanlagd årskostnad av ungefär 720 kronor. Även i Lycksele förhyres en lokal i kommunalhuset. Betalningen härför utgör 1 000 kronor per år i ett för allt.

Det bör framhållas, att det här är fråga om kontorsverksamhet av icke ringa omfattning. De lämnade exemplen från Västerbottens län kunna sålunda kompletteras med den upplysningen, att vägmästarna i Burträsk, Norsjö, Jörn, Åsele, Dorotea, Tärna och Fredrika till sitt förfogande ha särskilda vägförmän, vilka även måste tagas i anspråk för kontorsarbete som, i samtliga nu nämnda fall, i brist på särskilda kontor måste äga rum i vägmästarens bostad. Kontorstjänsten är härjämte i regel beroende av tillgång på skriv- och räknemaskin, vartill kommer den omfattande samling av korrespondens och cirkulär m. m. som måste härbärgeras.

Mot bakgrunden av det anförda har man anledning fråga sig om en vägmästare verkligen är skyldig att upplåta kontor i sin bostad och om denna skyldighet i så fall berövar honom varje medinflytande på ersättningsbeloppets storlek även i fråga om den tid, som nu förflutit sedan vägväsendet förstatligades den 1/1 1944. Det torde vara svårt att finna ett formellt belägg för någon skyldighet av nyss antytt slag. Emellertid har erfarenheten visat, att en vägmästare svårligen kan undandra sig denna skyldighet. Sålunda har exempelvis vägmästare Johansson i Burträsk dels den 5 april och dels den 31 juli 1944 tillskrivit vägförvaltningen i Västerbottens län med anhållan, att kontor skulle förhyras i annan fastighet, enär han hade möjlighet att för annat ändamål uthyra det rum i sin fastighet, som disponeras som vägmästarkontor. Dessa skrivelser ha dock av vägförvaltningen lämnats obesvarade, synbarligen i avvaktan på den nu framlagda propositionen, som bebådades redan i juni månad 1944. Enligt vad som meddelats från den tjänstemannaorganisation, till vilken vägmästarna äro anslutna, ha de svävande förhållandena härvidlag under den gångna tiden vid flera tillfällen föranlett den naturliga reaktionen, att man tänkt sig lösa frågan exempelvis genom att söka vräka kronan ur sin privatbostad. Ifrågavarande tjänstemannaorganisation har emellertid gentemot detta städse hävdat, att vägmästarna även i denna fråga borde ställa sig lojala och med tillförsikt avvakta myndigheternas beslut i frågan.

Emot det nu framlagda förslaget kan knappast någon principiell anmärkning göras under förutsättning att förslaget finge tillämpas från bestämd tidpunkt i framtiden och vägmästarna därvid på eljest brukligt sätt beredas tillfälle att acceptera eller avvisa ett uthyrande av ifrågavarande utrymme på de föreslagna grunderna. Att retroaktivt tillämpa ensidigt bestämda hyresbelopp gentemot

lägenhetsinnehavare, som saknat möjlighet att ens säga upp hyresgästen och än mindre tillfrågats om den hyra de anse skälig, måste däremot anses stridande emot vanlig rättvisa och billighet.

Under återopandande av den anförda motiveringen får jag hemställa,

att riksdagen så till vida ville bifalla propositionen på denna punkt,

att den föreslagna ersättningen från och med den 1 juli 1945 må kunna utgivas till vägmästare som är villig att för kontorsändamål avstå viss del av sin bostad på nämnda villkor,

medan ersättning för tiden från 1/1 1944 till den 1/7 1945 skall bestämmas efter samma grunder, som enligt 6 kap. civila avlöningsreglementet gälla beträffande ersättning för tjänstebostad.

Stockholm den 27 april 1945.

P. Hj. Fagerholm.
